

فراخوان پروژه‌ی «تلفن اعلام خطر»* (Alarm Phone)

یازده اکتبر ۲۰۱۳: پناهجویان یک قایق در حال غرق شدن برای نجات خود بارها و بارها از طریق تلفن ماهواره‌ای با نیروهای گارد ساحلی (coastguards) ایتالیا تماس گرفتند. اما پیغام‌های درخواست نجات (SOS) آنان جدی گرفته نشدند. این قایق که حامل بیش از ۴۰۰ نفر بود، شب قبل در اثر برخورد به یک کشتی لیبیایی آسیب دیده بود. با اینکه به مسئولین ایتالیایی (و کمی بعد به مسئولین مالتا) نسبت به اضطراری بودن وضعیت و تهدید جان مسافران اطلاع و هشدار داده شده بود، عملیات نجات با چندین ساعت تأخیر آغاز شد و -در نتیجه- کشتی‌های گشت‌زنی دریایی تنها ساعتی پس از غرق شدن قایق یاد شده به محل رسیدند. بیش از ۲۰۰ نفر جان باختند و فقط ۲۱۲ نفر نجات یافتند.

اما چه می‌شد اگر ساکنین قایق می‌توانستند با یک شماره‌ی ارتباطی دیگر، یک خط شبانه‌روزی مستقل [از نهادهای دولتی]، هم تماس بگیرند تا گروهی از فعالین جامعه‌ی مدنی بتوانند صدای هشدار و زنگ خطر نسبت به وضعیت آنان را بالا ببرند و برای نجات آنان مسئولین ساحلی را تحت فشار فوری و مستقیم قرار دهند؟

یک‌سال بعد از تراژدی لامپه‌دوزا (Lampedusa)، در سوم اکتبر و پس از واقعه‌ی «رهاکردن تا مرگ» (left-to-die-case) که بالاتر ذکر شد، وضعیت همچنان نگران‌کننده و تهدیدآمیز است. اگرچه در ۱۱ ماه گذشته - بر طبق گزارش‌های رسمی - طی عملیات واحد نظامی ایتالیا (mare nostrum) حدود صد هزار نفر از پناهجویان و مهاجران [در آب‌های دریای مدیترانه] نجات یافتند، تنها در ناحیه‌ی مدیترانه‌ی مرکزی ۱۳۰۰ نفر از سرنشینان قایق‌ها به قربانیان پیشین سیاست مرزگذاری دولت‌های اروپایی پیوستند. در ابتدای سال ۲۰۱۴ ما گزارش دادیم که تلفات انسانی بیشتری در مرزهای بیرونی اتحادیه‌ی اروپا رخ داده است: برای مثال، در ۲۰ ژانویه‌ی این سال پناهجویان سرنشین یک قایق به این خاطر جان باختند که قایق آن‌ها با سرعت بالایی از سوی یک کشتی گارد ساحلی یونان کشیده می‌شد تا به ساحل ترکیه بازگردانیده شود. همچنین (به عنوان نمونه‌ای دیگر) در ۶ فوریه سال گذشته (۲۰۱۴) گارد ساحلی اسپانیا با گلوله‌های پلاستیکی به سوی مهاجرانی که می‌کوشیدند با شنا کردن وارد شهر سیوتا^۱ (Ceuta) در قلمروی اسپانیا شوند

* نام اصلی این پروژه [Alarm Phone](#) است، که در برگردان فارسی به «تلفن اعلام خطر» ترجمه شده است. نهادهای مردمی و شبکه‌های اکتیویستی زیر در راه‌اندازی و اجرای این پروژه همراهی داشته‌اند:

Welcome to Europe | Afrique Europe Interact | borderline-europe | Noborders Morocco |
Forschungsgesellschaft Flucht und Migration | Voix des Migrants

۱. سیوتا (Ceuta) یک شهر کوچک خودمختار در ساحل شمالی آفریقا است که در قلمرو سیاسی اسپانیا قرار دارد و دارای مرز جغرافیایی مشترک با کشور مراکش است. [ترجمه از [مدخل ویکی‌پدیا](#)]

شلیک کرد. در نتیجه‌ی این اقدام، بیش از ۱۴ تن از مهاجران جان باختند. چنین مواردی اصلاً نادر و منحصر به فرد نیستند، بلکه تنها آشکارترین نمونه‌ها از میان موارد مشابه بسیاری هستند که در آن‌ها خشونت‌های مرگ‌باری علیه مهاجران [عازم مرزهای اروپا] در دریای مدیترانه انجام می‌شود. آیا چنین مرگ‌های قابل اجتناب بودند اگر جامعه‌ی مدنی پیش‌تر از خطرات تهدیدکننده‌ی مهاجران آگاه می‌شد و پیش از وقوع اتفاقات مرگ‌بار، فشار و نفوذ خود را به کار می‌گرفت؟

ما بیش از این نمی‌توانیم در برابر تکرار این‌گونه تراژدی‌ها، نظاره‌گر و بی‌اثر (منفعل) بمانیم. ما می‌خواهیم بیش از محکوم کردن و سرزنش این‌گونه تخلفات و تجاوزات (violations)، کاری که در پی وقوع این‌گونه پیشامدهای ناگوار مرسوم است، اقدامی بکنیم. باور داریم که یک شبکه‌ی بدیل هشداردهی و اعلام خطر (alarm network) که توسط جامعه‌ی مدنی در دو سوی مدیترانه تاسیس شود می‌تواند اثرگذار باشد.

ما فاقد هر گونه تیم نجات (دریایی) هستیم و قادر به ارائه‌ی هیچ گونه خدمات حمایتی مستقیم هم نیستیم. ما به ظرفیت‌های محدودمان آگاهیم و همچنین به خصلت موقتی و پرمخاطره‌ی (provisional and precarious) فعالیت‌مان آگاه هستیم. اما ما می‌خواهیم زمانی که پناهجویان و مهاجران [در آب‌های مدیترانه] با وضعیت‌های اضطراری و پرخطر روبرو می‌شوند و اقدامی فوری برای نجات آنان انجام نمی‌شود، بلافاصله هشدار و اعلام خطر بدهیم. ما می‌خواهیم زمانی که سرنشینان قایق‌های پناهجویان، قربانی عملیات بازگشت اجباری می‌شوند یا به کشورهای نظیر لیبی که حقوق مهاجران در آن‌ها همواره نقض می‌گردد بازگردانده می‌شوند، به طور هم‌زمان چنین وقایعی را ثبت و اعلام کنیم و نسبت به عاملین آن‌ها افشاگری کنیم. ما می‌خواهیم از طریق فشار سیاسی و بسیج عمومی علیه بی‌عدالتی‌های روزانه در مرزهای بیرونی اتحادیه‌ی اروپا، در جهت تغییر این روند دخالت‌گری کنیم.

ما بر این باوریم که چنین فشارهایی می‌تواند مؤثر باشد، چرا که در سال‌های اخیر چنین اقداماتی از سوی تعدادی از افراد (به طور فردی)، انجام شده است؛ این افراد به واسطه‌ی پیوندهای خانوادگی و همبستگی‌های دیگر، پس از دریافت تماس‌های تلفنی از سوی مهاجران در معرض خطر، به مقامات محلی هشدار دادند و از انجام عملیات نجات اطمینان حاصل کردند. ما می‌خواهیم این شبکه را وسعت بدهیم و تقویت کنیم و نقش سیاسی آن را در حمایت از حقوق مهاجران و «آزادی تردد/جابجایی» (freedom of movement) افزایش دهیم.

بنابراین هدف ما آن است که - با همکاری نزدیک پروژه‌ی «رصد مدیترانه ۲» (Watch The Med) - یک

۲. «رصد مدیترانه» (Watch The Med) یک پلتفرم اینترنتی تصویری (با نقشه‌نگاری دقیق موقعیت‌ها) است که از سال ۲۰۱۱ به منظور رصد کردن (monitor) تخلفات دولت‌ها در زمینه‌ی مهاجران و پناهجویان و تلفات انسانی مربوطه در مرزهای آبی اتحادیه‌ی اروپا راه‌اندازی شده است.

«تلفن اعلام خطر» بدیل تاسیس کنیم که به طور شبانه‌روزی و در تمام روزهای هفته فعال باشد [این پروژه از دهم اکتبر ۲۰۱۴ رسماً آغاز به کار کرده و تاکنون [اقدامات موفق](#)ی برای نجات جان سرنشینان قایق‌های در معرض خطر انجام داده است].^۳

پروژه‌ی «آلارم-فون» توسط فعالین حقوق‌بشر در هر دو سوی دریای مدیترانه و با همکاری یک گروه چندزبانه اجرا می‌شود. ما به همه‌ی مهاجران و پناهجویانی که طی سفر دریایی مدیترانه در وضعیت خطر اضطراری قرار می‌گیرند توصیه می‌کنیم که ابتدا با تیم‌های نجات ساحلی که مسئولیت رسمی در این زمینه دارند، تماس بگیرند. اما ما نیز به محض مطلع شدن از وضعیت آنها، به گاردهای ساحلی تلفن می‌زنیم و نحوه‌ی اجرای مسئولیت‌های نجات از سوی آنها را دنبال می‌کنیم و به آنها گوشزد می‌کنیم که ما از وضعیت قایق(های) در معرض خطر آگاهییم و اقدامات آنها را زیر نظر داریم. اگر آنها از پاسخ و اقدام مناسب خودداری کنند، همه‌ی توان سیاسی و ابزارهای فشار عمومی را به کار خواهیم گرفت تا آنها را به انجام وظایف‌شان وادار کنیم.

ما وضعیت قایق‌های در معرض خطر را به ناخداهای کشتی‌های تجاری که از نزدیکی محل قایق‌های در معرض خطر عبور می‌کنند، برای کمک‌رسانی به آنها اطلاع می‌دهیم و همچنین از خبرنگاران بین‌المللی و نیز مقامات مذهبی فعال در حوزه‌ی سیاسی (از همه‌ی ادیان) و سایر چهره‌های سیاسی تاثیرگذار درخواست حمایت می‌کنیم. ما از شبکه‌های ارتباطی وضعیت بحرانی (critical net-community) برای تدارک به‌موقع کارزارهای حمایتی استفاده می‌کنیم و با همه‌ی کسانی که ملیل‌به مشارکت در ایجاد اشکال دیگر دخالت‌گری باشند تماس برقرار می‌کنیم.

موارد «رهاکردن تا مرگ» در دریا، نقض حقوق‌بشر از سوی آژانس مرزبانی اتحادیه‌ی اروپا، فرانتکس^۴ (Frontex)، و گاردهای ساحلی در تمامی نواحی مرزی دریای مدیترانه باید فوراً متوقف گردند. ما به یک

۳. برای اطلاع از اقدامات انجام شده پس از راه‌اندازی این پروژه، [گزارش «آلارم-فون» از نتایج دو ماه فعالیت آن](#) را بخوانید.

۴. فرانتکس (Frontex) آژانس خدماتی-حفاظتی برای کنترل مرزهای اتحادیه‌ی اروپاست که در سال ۲۰۰۴ تاسیس شد و به امکاناتی بسیار پیش‌رفته از جمله فناوری ماهواره‌ای مجهز است. مأموریت اصلی فرانتکس جلوگیری از مهاجرت «غیرقانونی» به درون مرزهای اتحادیه‌ی اروپاست که از طریق رصد کردن (مانیتورینگ) ماهواره‌ای، و گشت‌زنی امنیتی هوایی و دریایی در مرزهای آبی اروپا و نیز از طریق قراردادهای مختلف با کشورهای ثالث در سواحل جنوبی مدیترانه اجرا می‌شود. در حال حاضر ۵۱ میلیون نفر در تمام دنیا در وضعیت دربه‌دوری و آوارگی هستند. این رقم از زمان جنگ دوم جهانی تاکنون سابقه ندارد، اما [تنها بخش بسیار کوچکی از این میزان به اروپا می‌رسند](#). تنها بین پانصد هزار تا یک میلیون نفر در سواحل شمالی آفریقا در جستجوی امکانی برای مهاجرت به اروپا به سر می‌برند. در چنین شرایطی تشدید قوانین مرزی سخت‌گیرانه‌ی اتحادیه‌ی اروپا به همراه عمل‌کرد حفاظتی-امنیتی فرانتکس موجب شده است که افرادی که چاره‌ای جز مهاجرت و پناهجویی ندارند، مسیرهای بسیار پرخطری را برای سفر دریایی خود برگزینند؛ رویه‌ای که به افزایش میزان تلفات انسانی در سال‌های اخیر منجر شده است. انتقاد دیگر فعالین و نهادهای حوزه‌ی پناهجویی به عمل‌کرد فرانتکس آن است که این آژانس حفاظتی بیش از آنکه دغدغه‌ی نجات جان پناهجویان را داشته باشد، کارویژه‌ی جلوگیری از تردد مهاجران و بازگرداندن آنها را دنبال می‌کند و در عمل، امکانات وسیع خود را بر همین کارویژه متمرکز کرده است. وانگهی، با توجه به اینکه آژانس فرانتکس با همه‌ی اختیارات وسیع خود به بخش خصوصی تعلق دارد، به نظر می‌رسد اتحادیه‌ی اروپا همچنین استقلال نسبی این نهاد عظیم خصوصی را به سپر حفاظتی خود در برابر انتقادات موجود بدل کرده است.

شبکه‌ی جامعه‌ی مدنی در هر دو سوی کرانه‌های مدیترانه نیاز داریم که بتوانند در جهت حفظ زندگی‌ها و تضمین حقوق سرنشینان قایق‌ها فشار سیاسی اعمال کنند و ما می‌خواهیم بخشی از این شبکه باشیم.

چنین «شبکه‌ی اعلام خطر» بدیلی تنها یک گام نخست و آغازین خواهد بود، اما گامی ضروری است که برداشتن آن در جهت ایجاد یک منطقه‌ی اروپایی-مدیترانه‌ای عاری از سیاست‌های مرزی مرگ‌بار فوریت دارد؛ یعنی برای ایجاد منطقه‌ای که همبستگی و حق محافظت (protection) و حق «آزادی جابجایی/تردد» بخشی از ویژگی‌های آن باشد.

۲۷ سپتامبر ۲۰۱۴